

до певної межі. Забагато боргів посилюють ризик і підвищують потенціальну загрозу неплатоспроможності [2].

Планування можливостей використання кредиторської заборгованості в якості джерела фінансування має свої особливості. Величина і строк обороту кредиторської заборгованості залежать від умов кредиту постачальників. Тому необхідно оцінити наступні моменти: чи є дані умови надання кредиторської заборгованості загальними для даної галузі та регіону; чи може змінитися позиція на ринку і якщо так, то як; наскільки сильні економічні зв'язки постачальників і т. д.

При наявності на підприємстві розробленої ринкової стратегії поведінки залучення капіталу збільшує можливості по розширенню діяльності, дозволяє використати ефект фінансового важеля, підвищити рентабельність власного капіталу. В іншому випадку банківські кредити замість забезпечення росту компанії, її фінансового оздоровлення можуть спровокувати кризову ситуацію.

У сучасних умовах украї важливо правильно визначати потребу в оборотних коштах. Оборотні кошти підприємства повинні бути розподілені по всіх стадіях кругообігу у відповідній формі й у мінімальному, але достатньому обсязі. Наднормативні запаси відволікають з обігугрошові кошти, свідчать про недоліки матеріально-технічного забезпечення, неритмічність процесів виробництва і реалізації продукції. Усе це призводить до «омертвіння» ресурсів, їх неефективного використання.

Отже, як висновок, можна відмітити, що обсяг оборотних активів має бути достатнім для забезпечення у довгостроковому періоді стабільної виробничої та фінансової діяльності підприємства. Крім того, він повинен бути оптимальним у контексті управління поточною діяльністю підприємства, тобто забезпечувати ліквідність та платоспроможність господарюючого суб'єкта на належному рівні.

Література

1. Ковальчук М. І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК: підручник / М. І. Ковальчук. – К.: КНЕУ, 2005. – 390 с.
2. Кирилова О. В. Дослідження сутності оборотних засобів / О. В. Кирилова // Аграрний вісник. – 2006. – С. 150-152.
3. Стефанів І. Ф. Ефективність використання оборотних засобів / І. Ф. Стефанів // Збірник Тернопільського державного технічного університету. – Тернопіль: ТДТУ, 2003. – № 5. – С. 221-223.

Лунишин Р. М., ст. гр. ФСГм-22
Луцишин О. О., к.е.н., доцент

СТАНОВЛЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ДЕРЖАВНИХ

ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Ринок державних цінних паперів України як самостійної держави почав формуватися з моменту її становлення як незалежної країни (1991 р.) [4]. Створення вітчизняного фондового ринку відбулось з урахуванням світової практики. На першому етапі був прийнятий Закон України «Про цінні папери та фондову біржу» в 1991 році. Перша вітчизняна біржа – Українська фондова біржа, розпочала своє функціонування з 1992 року. Становлення вітчизняного ринку цінних паперів за 27 років переживало як фази підйому, так і депресії відповідно до ситуації на світових фінансових ринках. Український фінансовий ринок, будучи локальним, разом з тим все більше інтегрується у міжнародний, глобальний фінансовий ринок.

Формування вітчизняного ринку державних цінних паперів відбувалось в декілька етапів.

Перший – зародження ринку (1994–1995 рр.), який характеризувався прийняттям постанов уряду про випуск державних облігацій. Відповідно до цього у березні 1995 року здійснено перший випуск державних облігацій (облігації внутрішніх державних позик (ОВДП)).

Другий етап – стрімке зростання та розширення ринку (1996 – жовтень 1997 рр.) та характеризувався зростанням темпу приросту обсягу ОВДП, який перевищував приріст номінального ВВП в 16 разів у 1996 р. та в 19 разів у 1997 р. На даному етапі в обігу знаходились лише короткострокові державні цінні папери (терміном 1–1,5 роки), реальна дохідність котрих знаходиться на рівні 2–4% річних [4].

Починаючи з липня 1997 року, Законом України «Про цінні папери та фондову біржу» було регламентовано діяльність нерезидентів на ринку державних цінних паперів [2].

Третій етап – дестабілізація та обвал ринку (листопад 1997 – серпень 1998 рр.) – супроводжувався фінансовою кризою в країнах Південно-Східної Азії, адже в даний період вітчизняним урядом планувався вихід на світові ринки. На міжнародному ринку загострювалась чутливість до капіталу країн з перехідною економікою, до яких відносилась Україна, в наслідок чого відбувся відтік нерезидентів з вітчизняного ринку [5].

Четвертим етапом була реструктуризація та відновлення ринку (вересень 1998 – 2000 рр.). У даному часовому проміжку було здійснено декілька конверсій ОВДП, найбільш вдалими з яких були конверсії для нерезидентів, адже умови по них вважались найбільш привабливими.

П'ятий етап – стабілізація ринку (2001 – 2008 рр.) – характеризувався відносно низькими темпами росту (не беручи до уваги піднесення ринку по груднях, коли уряд випускав більшу кількість державних облігацій для покриття дефіциту бюджету).

Економічною передумовою випуску державою боргових цінних паперів є, насамперед, дефіцит державного бюджету, але існують і такі чинники, як: регулювання грошового обігу та необхідність управління державним боргом. Детальніше це подано на рис. 1.

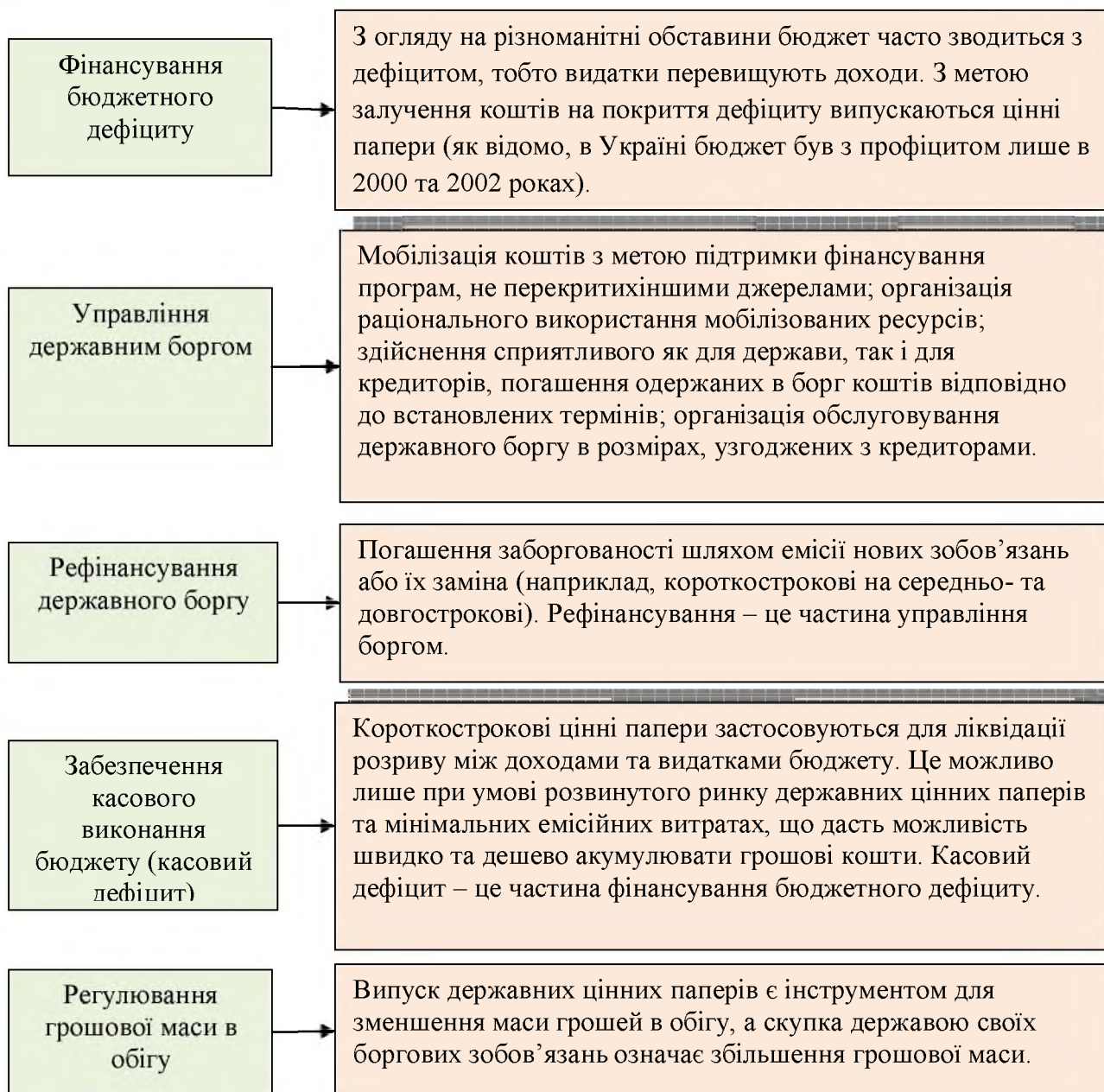

Рис. 1. Передумови випуску державою цінних паперів

Примітка. Побудовано автором на основі [1; 3; 6; 8].

Шостий етап обумовлений фінансово-економічною кризою (2009 – 2010 рр.) та на українському ринку державних цінних паперів характеризувався значними обсягами емісії фінансових інструментів як зовнішніх, так і внутрішніх, котрі були обумовлені постійним дефіцитом бюджету. Основними

характерними рисами на даному етапі було вдосконалення інформаційного, нормативно-правового забезпечення та вдосконалення ринку державних облігацій шляхом використання міжнародної практики.

Сьомий етап – відновлення (2011 р. та до сьогодні) – характеризується стабілізацією ринку державних цінних паперів, котрий обумовлений поступовим залученням грошових ресурсів за допомогою державних та муніципальних облігацій.

Ефективний ринок державних цінних паперів згідно сучасних підходів має відповідати наступним вимогам:

- створення відповідної нормативно-правової бази функціонування ринку;
- обрання висококваліфікованих професійних учасників ринку, перевірка якості їх знань шляхом атестації, надання ліцензії;
- виконання учасниками норм та правил поведінки на ринку, контроль за їх діяльністю;
- створення системи штрафів за відхилення від діючого законодавства[7].

Підводячи підсумки дослідження організаційних засад функціонування ринку державних цінних паперів, можна зазначити наступні шляхи щодо його ефективного функціонування:

- вдосконалення правової та організаційної структури внутрішніх державних цінних паперів;
- урізноманітнення ринку державних запозичень відповідно до типів фінансових інструментів та умов їх реструктуризації;
- прозорість діяльності держави щодо випуску державних цінних паперів;
- підвищення кредитного та інвестиційного рейтингу України;
- створення механізму індексування прибутковості державних цінних паперів на індекс інфляції тощо.

Література

1. Боринець С. Я. Економічна природа та призначення державних цінних паперів / С. Я. Боринець // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 13.
2. Варфоломеев С. Український ринок внутрішніх державних облігацій: аналіт. огляд [Електронний ресурс] / С. Варфоломеев / Проект технічної допомоги Агентства США з міжнародного розвитку. – К., 2003. – 88 с. – Режим доступу: <http://www.pension.kiev.ua/files/InternalGovernmentBonds.pdf>.
3. Кириченко О. А. Держава на фінансовому ринку України в умовах подолання глобальної фінансової кризи / О. А. Кириченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 14.
4. Липилина С. В. Виникнення і розвиток ринку цінних паперів / С. В. Липилина // Бізнес-Інформ. – 1998. – № 2. – С. 57–59.
5. Миркін Я. М. Середньостроковий прогноз розвитку фінансової системи Росії на 2010–2015 рр.: аналіт. доповідь / Я. М. Миркін. – М.: Фінансовий університет при Правлінні Російської федерації, 2010. – 558 с.

6. Моташко Т. П. Державні облигації як інструмент мобілізації грошових коштів / Т. П. Моташко // Економіка та держава. – 2010. – № 5.

7. Програма розвитку фондового ринку України на 2015–2017 роки «Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання» від 14.09.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT1039.html.

8. Управління державним боргом: навч. посіб. / [О. О. Прутська, О. А. Сьомченков, Ж. В. Гарбар та ін.]; [за заг. ред. О. О. Прутської]; Київський нац. торг.-екон. ун-т, Вінницький торг.-екон. ін-т. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 214 с.

Мазур В. П., ст. гр. ФСГзм-21
Луцишин О. О., к.е.н., доцент

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У своїй інвестиційній діяльності підприємства далеко не завжди можуть дотримуватися самофінансування та використовувати винятково власні фінансові ресурси. Тобто, використання зовнішніх джерел фінансування є об'єктивною необхідністю для більшості суб'єктів господарювання. Так, у світовій практиці серед зовнішніх джерел фінансування діяльності підприємств найбільш широко використовуються довгострокові банківські кредити, ресурси, отримані від розміщення цінних паперів на фондовому ринку, іноземні інвестиції.

Дещо особливою формою відтворення основних засобів, фінансування капітальних вкладень є довгострокова оренда майна, тобто передача його у тимчасове користування на умовах платності, строковості та зворотності або викупу, що складає загалом сутність лізингу [1].

При цьому, як вважає відомий фахівець грошово-кредитних відносин О. В. Дзюблюк, вагоме значення у системі зовнішніх джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств займає банківське кредитування [2]. Підставою такого висновку є теоретична можливість оформлення кредиту за короткі строки, де розмір залучених коштів також теоретично може бути досить значним та обмежуватися лише дійсними нормативним актами щодо ведення банківської діяльності. Головна проблема такого різновиду фінансування – це прийнятні умови кредитування, головною ознакою яких є вартість за використання залучених коштів таким чином. Тож із цього приводу необхідно звернути увагу на достатньо значні відсотки за позиками банків, у існуючій практиці кредитування виробничих підприємств, та превалюючі короткострокові терміни їх надання. Підтвердженням цього є те, що банківські кредити в інвестиційну діяльність протягом останніх трьох років склали лише 7–9% від загального обсягу наданих кредитів. Вартість же за